

עין משפט
גד מצוה

מז:

הדר פשטה בין הביניים ספק, לא יענה מאי קאמר הדר פשטה הא מעיקרא נמי כי הוה מיבעי ליה ספק הוא ושמה יט לומר דמעיקרא מספקא והוה סלקא דעתך למיפשט האי ככלל קומץ הוא או ככלל שריים והדר פשטה דספק הוא ואינו צא לחזור ולפשט הצעיא אי ודאי קומץ אי ודאי שריים אלא צודאי ספק מיבעיא ליה אי טיבלא הוי כדמעיקרא אי ספק הוי ספק קומץ ספק שריים אי טיבלא הוי כמו מרצה כמעשרות

דלמך (קדושין דף גא.) פירותיו ממוקנין ומעשרותיו מקולקות דכל מאי דשקיל טפי מדיניה ואינו נראה צחון דעתיה ^{(י} דכהן תליא מילתא ואין דעמו שיהא קומץ אלא דגואי ומה שנשאר ככלי ומאי דצבאי להוו שריים אכל דציני ציני טיבלא הוי כדמעיקרא קודם קמינא או דילמא פשיטא דטיבלא לא הוי אלא ספק או קומץ או שריים הדר פשטה דספק הוא ונפקא מינה אי טיבלא הוי אט נתערב צחולין שצעורה הנאכל עם המנחה כדלמך בהקומץ רצה ^(מנחות דף כא:) יאכלו שיאכלו עמה חולין כדי שתהא נאכלת על השוצע לא צטיל וטבל כמשהו ואי ספיקא הוי צטיל: **וְאִמָּר מִרְ שִׁירִיִּים שֶׁחִסְרוּ בֵּין קְמִיצָה לְהַקְטִירָה אֵין מְקַטְּרִין עֲלֵיהֶן אֶת הַקּוֹמֵץ.** ואפי' רבי יוחנן דלמך פ"ק דמנחות (דף ד'א)תם שריים אסורים באכילה כמז מקטירין עליהן כלומר אין מקטירין בשצילן את הקומץ כדי להתיקן באכילה ולהכי שני בלישניה דהתם קאמר אין מקטירין קומץ עליהן דסמיך לשון הקטרה אכל הקומץ דעיקר הקטרה דהתם בשציל קומץ היא והלא יט צרוב ספרים אין מקטירין עליהן ^{(כ} כו' ולהכי קאמר דלא לקטיר צין הצינים צרישא דא"כ מפסיד להו לשריים מאכילה: **אֲלֵא רַב פֶּאָה הָכִי קָא מְבַעֵיא לֵיה מֵאָל חֲפָנִיו אִמָּר רַבְהִמַּנּא.** פי' את"ל דגבי קומץ פסול משום דכתיב וקמץ הכהן ולא צין הצינים דלאו כהן קומץ אלא ממילא עייל להתם אכל כחפינה הוי כתיבי ולקח מלא חפניו אלא מלא חפניו דמשמע

אפי' צא ממילא לתוך חפניו דקרא ולקח גבי גחלים כתיב ולא אקטרת או דילמא ולקח והציא כלומר ולקח דרישיה דקרא קאי נמי אקטרת כמו אגחלים:
קִמֹּץ בְּרֵאשִׁי אֲצִבְעוֹתָיו מֵהוּ. לאו היינו כמו ההוא דלעיל יכול אפי' צראשי אצבעותיו דההוא דלעיל היינו שאין לו סלת אצבעותיו וטוטל סלת כל כך עד שחופה אצבעותיו על פס ידו: **מִלְמַמְּהָ לְמַעֲלָה מֵהוּ.** פרש"י שהכניס ראשי אצבעותיו בסלת וגז ידו כנגד הקמח וקמץ ואין זה צראשי אצבעותיו דקא מיבעיא ליה מעיקרא דההוא הוי פירוש שקמץ צראשי אצבעותיו ופס ידו כנגד הקמח:
חֲפֵן בְּרֵאשִׁי אֲצִבְעוֹתָיו מֵהוּ. אין להקשות כיון דכבר איבעיא לן גבי קמינא מאי הדר תו מבעיא ליה בחפינה היינו הך כדפרין לעיל וי"ל דפשיטא גוף החפינה והקמינא אינם שוו להדדי דהאי דקמצי אינשי והאי כדחפני אינשי ולהכי הדר תו מיבעיא ליה אפי' את"ל דרך קמינא כזך או אין דרך קמינא כזך דרך חפינה כזך או לא:
כעי

הוציאו לו פרק חמישי יומא

וצמחנם וצמרחשם. שהא מיני טיגון שהן אפיוות תחילה וחוחר ופותמן וקשה קמילתן מלהיות מצורלת יותר מקמינא מנחת סולת שצירוציה נופלין מאליהן דריך להיות מוחק בגודלו צירוצין של מעלה ובאצבעו קטנה צירוצין של מטה: **והאיכא מליקה.** דמניא צה נמי וזו היא עצודה קשה ^{(י} (בהכל שוחטין):

והא איכא חפינה. שצפנים דתניא צה נמי לקמן בפירקין (דף מט:.) וזו היא עצודה קשה: הכי גרסינן **אימא זו היא עצודה מעצודות קשום שצמקדש:** צין הצינים. הנכנס צין האצבעות מהו קומץ הן או שריים הן: **ואמר מר.** כמנחות כפ"ק (דף ט:.) **שחסרו.** שנתפזרו מהן: **אין מקטירין כו'.** דתניא (מנחות דף ט:.) מן המנחה פרט לשחסרה היא או שחסר קומנא: **כל שממנו לאשים.** מאחר שנמת לאש כל משפטו הרי השריים צבל תקטירו דכתיב (ויקרא ג) לא תקטירו ממנו אשה לה' לא תקטירו דצר שניתן ממנו לאש: **דמקטיר ליה לשום עזים.** דמתנה ואומר אי שריים יניחו הרי הן כשאר עזים: **דכדי אליעזר.** דפליג כמס' זבחים (דף עו:.) צאיצרי חטאת שהן שריים מאחר שהוקטרו אימורים ונתערבו איצרי חטאת צאיצרי עולה שהן כליל ר' אליעזר אומר יתן הכל למעלה ורואה אני את זשר חטאת למעלה כאילו הן עזים ויליף טעמא מהאי קרא ולא המוצח לא יעלו וגו' צתריה דהאי קרא לא תקטירו ממנו כתיב:

דקמצי שמיני. כהניס שמינים שצצר אצבעותיהן צולט דוחק וז למוך זה ואין שם צין הציניים: **לר' אליעזר נמי לנחחילה דקמצי שמיני.** שלא התיר רבי אליעזר להעלות שריים לשם עזים אלא מפני תערוצות איצרי עולה שלא יאאו לצית השריפה כדקאמרי רבנן: **אי גמר מלא מלא.** מה קומץ צירואו אינו נקטר אף חפינה צירוציה פסולין: היינו סך דבעינן לעיל ^{(י} מהו שיעשה מדה לחפינה דהני תרווייהו חדא טעמא הוא דצירוצין ומדה לקומץ מקומצו נפקא לן כדאמרין לעיל ^{(י} בקומצו שלא יעשה מדה לקומץ וגצי צירוצין נמי תנינא לעיל ^{(ט} יכול מצורן ת"ל בקומצו ואי איפשט לן דמייתנין לחפינה דרשה דבקומצו צגזירה שוה כאילו כתיב צחפניו תרווייהו מיפשטי מינה: **רב פפא הכי צעי.** להא צלא גזירה שוה דמלא מלא איכא למיבעיא להא אי נמי לא מייתי צחפניו לגבי חפינה ^{(ט} אצל ההיא דלעיל לעשות מדה לחפינה ליכא למיבעיא אלא מגזירה שוה דמולקת ^{(י} לא שמעינן שלא יעשה מדה לקומץ דלקיחה על ידי דצר אחר שמה לקיחה כמסכת סוכה (דף לו:.) **והא ליכא.** שמאיליו נכנס לצין הצינים והוא לא נחכוין: **כדקמצי אינשי.** ידו של אצבעותיו למטה: **צראשי אצבעותיו.** פס ידו למטה ותחז אצבעותיו כסלת וקמץ קומץ שלם עד שמינא כל אורך פס ידו: **מלמטה למעלה.** שהפך גז ידו למטה והעלה הקומץ צראשי אצבעותיו לתוך פס ידו: **מן הלא.** כלומר שלא דרך הקומינן ^{(ט} גז ידו למטה ולא תחז אצבעותיו כסלת אלא מוליך א| על גז ידו דזוחק והסלת נכנס כפס ידו דרך אצבעותיו: **כדחפני אינשי.** חודה של פס היד למטה: דציקה

פפא הכי צעי. להא צלא גזירה שוה דמלא מלא איכא למיבעיא להא אי נמי לא מייתי צחפניו לגבי חפינה ^{(ט} אצל ההיא דלעיל לעשות מדה לחפינה ליכא למיבעיא אלא מגזירה שוה דמולקת ^{(י} לא שמעינן שלא יעשה מדה לקומץ דלקיחה על ידי דצר אחר שמה לקיחה כמסכת סוכה (דף לו:.) **והא ליכא.** שמאיליו נכנס לצין הצינים והוא לא נחכוין: **כדקמצי אינשי.** ידו של אצבעותיו למטה: **צראשי אצבעותיו.** פס ידו למטה ותחז אצבעותיו כסלת וקמץ קומץ שלם עד שמינא כל אורך פס ידו: **מלמטה למעלה.** שהפך גז ידו למטה והעלה הקומץ צראשי אצבעותיו לתוך פס ידו: **מן הלא.** כלומר שלא דרך הקומינן ^{(ט} גז ידו למטה ולא תחז אצבעותיו כסלת אלא מוליך א| על גז ידו דזוחק והסלת נכנס כפס ידו דרך אצבעותיו: **כדחפני אינשי.** חודה של פס היד למטה: דציקה

כעי

מסורת הש"ס

(א) זבחים סד: [לקמן מט: מנחות יא,] (ב) מנחות ט. קו., (ג) סוטה כב. מנחות נח. יבמות ק. זבחים עו.; (ד) [נסס,] (ס) [מנחות יא,] (ז) [ג"ל כפי קדשי קדשים (דף סד:),] (ז) [ע"א,] (ח) [נסס,] (ט) [נסס,] (י) [ויקרא טו,] (כ) [מנחות כד:;] (ל) ולהכי קאמר טו' כע"כ.

תורה אור השלם

1. קרבן ראשית תקריבו אתם לך ולא המזבח לא יעלו לריות נידוח:
ויקרא ב יב
2. וְלָקַח מֵאֵל הַמִּזְבֵּחַ גִּזְזִיל אֶשׁ מֵעֵל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְיָ וּמֵאֵל חֲפָנָיו וְקָטַרְתָּ שְׁמוֹנֵי דָקָה וְהָבִיִּא מִזְבֵּחַ לִפְנֵיכֶם:

ויקרא טו יב
3 וְהָבִיִּיאתָ אֵל בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמֹץ מִשֶּׁם מֵאֵל קָמִצוּ מִסְתָּהּ וּמִשְׁמַנָּהּ עַל כָּל בְּלִבְתָּהּ וְהִזְקִיטוּ אֶת אֹזְנֵיהָהּ הַמִּזְבֵּחַהּ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

ויקרא ב ב

גליון הש"ס

גמרא או ידלפא ולקח והביא בעיניו. עיין לקמן דף מט ע"א תוס' ד"ה צעי רב פפא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ד"ר יוחנן הדר פשטה ר' יהושע עומא:
(ב) רש"י ד"ה רב פפא טו' חפניו לגבי חפינה כמו בקומצו גבי קמיצה אפי"ה יש סבורא לאסור בין הצינים אצל ההיא דלעיל:
(ג) ד"ה מן הלא טו' הקומינן שגב ידן למטה:

הגהות מהר"ב

רנשבורג
א| רש"י ד"ה מן הלא טו' אלא מוליך על גז ידו. מלת על נמחק:

תוס' ישנים

דגואי צא תבעי אף. מה שגראה כפינס, דצריא מה שגראה כחון. הדר פשטה בין הבינים ספק הוא. מספקא ליה לרבינו אריה מאי פשיטתא היא זו דמ"מ ספק הוא להומדא ולא פשט בעייתו ומספקי יט לו לעשות אין דמדלוארייתא ודאי לא אריי דקמי שמיא גליא אט הוא מן הקומץ או לא. חפן בראשי אצבעותיו מהו. וז"ת מאי קמיבעיא אי יליטין מלא מלא מלא מקטורת היינו הך, י"ל דמיבעיא ליה אפילו לא יליטין מלא מלא מקטורת (ממני משמעות חפסינה דמשמע) [וימא משמעות חפניו משמען ליה חפינה כזי האי גזוגא, ועוד דמוקיע על צעיותיו חזן וכו' וקרינן וז אצל זו כו'.

ג א מיי פ"ה מהלכות פסולי מוקדשין הלכה כ:
ד ב מיי פ"ה מהלכות אסורי מנאח ה' ה:
ב [מיי] שם הלכה ג:
ה ג מיי פ"ג מהלכות מעשה הקרנות הלכה יג:
ו ד מיי פ"ה מהלכות ענדת יוה"כ הל' כח:

רבינו חננאל

כמנחת מחבת ומרחשת שהן קשין, כדחניא מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשים, ומחבת צפה ומעשיה קשין, מוחק בגודלו מלמעלה וחוחר היוצא למעלה מאצבעותיו, ובאצבעו קטנה חוחר היורד ויוצא חוץ מן הקמיצה. וזו היא עבודה קשה מצבודות קשות שבמקדש. פי' מכורין, שהוא הנמשך ורשופים יוצא ויורא אחרי אצבעותיו. וכמו שפירשו הוא מפורש במנחות פרק שתי מדות של יבש (כלומר הלכתא) מידות הלח בירוציהן קודש, מדות היבש בירוציהן חול כו', ע"ר יס"א לא מן השם הוא זה אלא שאלח נעקר אחרי שכנס בכלי ונקדש נעקר ונשתת לאחוריו לפיכך הוא קודש שכבר קדש, וחיכש אינו נעקר. וביין שנבחר כי אינו קודש בירין הקומץ, מיבעיא לן המתקבץ מן המנחה בין האצבעות ביני (קדס) [סדק] תגראה כמו נבק מפולש מהו, מן הקומץ חשוב או לא. ופשטנה דלכתחילה לא קפיצי אלא כהנים בעלי כשר שמינים שאצבעותם עבות מלמטה, וכשסותם אצבעותיו וקומץ (ו)אין שם סדק כלל. ואם קמצי כחושין לר' אליעזר ההוא דביני ביני מעלה לשום עזים ^{(א} ומקטיר הקומץ ואוכל המנחה, אבל לרבנן ספק הוא, יש לומר שריים הוא וכל שממנו אכילת השיריין שלו אסורין להקטיר מהן, כי קומץ אמרה תורה הקטר אלא שריים, יש לומר קומץ הוא ואין המנחה ניחית אלא אחרי הקטרת הקומץ, לפיכך אין לה תנקה. והכי דמי כל שממנו לאשים הוי הוא בכל תקטירו, כגון טטאת ואשם שיש אימורין לבבזה שהוא לאשים, אם (אמר אעלה) [חזו והעלה] את כולה עובר בכל תקטירו, אבל עולה שכתוב בה והקטיר הכהן את הכל המזבחה, [מקטיר את כולה על גבי המזבח]. וכן כל המנחות כולן מקטירין מהן קומץ, אם חזר והקטירם עובר בכל תקטירו. אבל חביתו כהן גדול שכתוב בהן לריל תקטר. וכן קומץ לבונה כדקאמרין ^{(ב} (בהוציאו לו). ואיבעיא לן מלא חפניו דביני וביני מהו ועלתה בתיוק. ועוד בעי מי שקמץ בראשי אצבעותיו או מן הצדדין של אצבעותיו מהו. וכן מי שחפן בראשי אצבעותיו עד אומקצת אצבעותיו עד שמעלה (ומעלה) [לחורן חפניו. או חפן כידו אחת וכידו בתיקו.

^[1] כגמ' איתא דמקטיר הקומץ ואח"כ מעלה היא דבינו וציוי לשום עזים ואפשר דרבינו לא איירי כסדר הקרבה כלל רק ר"ל דלר"א מקטיר שניהם. (ג) נראה דצ"ל כדמתן (זבחים קט ע"ב) מקטיר את כולן